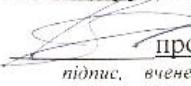

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Допускається до захисту:

Завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування та міжнародної економіки

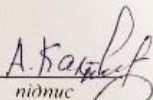
 підпис, вчене звання, ініціали, прізвище
професор Т.В. Сокольська

« 4 » листопада 2024 року

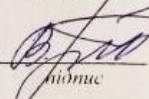
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

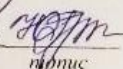
Виконав: Калюжний Андрій Олександрович
прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Керівник: доцент Панасюк Вікторія Іллівна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Рецензент: професор Гринчук Юлія Сергіївна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Я, Калюжний Андрій Олександрович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква - 2024

АНОТАЦІЯ

Калюжний Андрій Олександрович. Забезпечення економічної спроможності територіальних громад України в умовах воєнного стану

Досліджено теоретичні основи забезпечення економічної спроможності територіальних громад України в умовах воєнного стану; виявлено практичні складові забезпечення економічної спроможності територіальних громад України в умовах воєнного стану; проведено оцінку напрямів економічного розвитку територіальних громад України; виявлено вплив повномасштабного вторгнення РФ на фінансову спроможність територіальних громад України.

Використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, що завдяки систематизації їх використання забезпечили повноту виявлення причинно-наслідкових зв'язків процесів та явищ, які досліджуються у роботі.

Виявлено напрями покращення економічної спроможності територіальних громад України в умовах воєнного стану, що полягають у її здатності забезпечувати необхідні ресурси та генерувати й підтримувати економічне зростання та розвиток громади, зберігаючи при цьому навколишнє середовище.

Зроблено висновок, умови воєнного стану, в яких перебуває наша країна, посилюють актуальність дослідження спроможності територіальних громад. Зважаючи на ці обставини, важливо налагодити ефективну взаємодію між центральними органами державної влади та місцевим самоврядуванням. У таких умовах, важливим і актуальним є визначення пріоритетних завдань, які мають покладатися на органи місцевого самоврядування територіальних громад, щодо забезпечення спроможності територіальних громад в цілому і економічної спроможності зокрема.

Одержані результати можуть бути використані для покращення забезпечення економічної спроможності територіальних громад України в умовах воєнного стану.

Кваліфікаційна робота магістра містить 73 сторінок, 4 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел із 56 найменувань.

Ключові слова: територіальна громада, місцеве самоврядування, економічна спроможність, воєнний стан, економічне зростання.

ANNOTATION

Kaliuzhnyi Andrii Oleksandrovych. Ensuring the economic capacity of territorial communities of Ukraine in the conditions of martial law

It has been investigated of the theoretical foundations of ensuring the economic capacity of territorial communities of Ukraine in the conditions of martial law; the practical components of ensuring the economic capacity of territorial communities of Ukraine in the conditions of martial law were revealed; an assessment of the directions of economic development of territorial communities of Ukraine was carried out; the influence of the full-scale invasion of the Russian Federation on the financial capacity of the territorial communities of Ukraine was revealed.

It has been used the general scientific and special methods of cognition, which, thanks to the systematization of their use, ensured the completeness of the identification of cause-and-effect relationships of the processes and phenomena studied in the work.

It was revealed the essence for improving the economic capacity of the territorial communities of Ukraine in the conditions of martial law, which consist in its ability to provide the necessary resources and generate and support the economic growth and development of the community, while preserving the environment.

It has been concluded that the conditions of the martial law in which our country, increase the relevance of the study of the capacity of territorial communities. Considering these circumstances, it is important to establish effective interaction between central state authorities and local self-government. In such conditions, it is important and relevant to determine the priority tasks that should be entrusted to local self-government bodies of territorial communities, in order to ensure the capacity of territorial communities in general and economic capacity in particular.

The results can be used for improve the provision of the economic capacity of territorial communities of Ukraine in the conditions of martial law.

The master's thesis contains 73 pages, 4 tables, 7 drawings, a list of used sources from 56 names.

Key words: territorial community, local self-government, economic capacity, martial law, economic growth.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ.....	9
1.1. Сутність та складові економічної спроможності.....	9
1.2. Стратегічні пріоритети забезпечення спроможності громад	14
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	27
2.1. Ознаки спроможності територіальних громад в контексті їх сталого розвитку	27
2.2. Вплив повномасштабного вторгнення РФ на фінансову спроможність територіальних громад України	35
2.3. Бізнес-складові економічного зростання територіальних громад ...	43
Висновки до розділу 2.....	49
РОЗДІЛ 3. ПОКРАЩЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	50
Висновки до розділу 3.....	63
ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	67

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Струк Н. П. Особливості забезпечення економічної спроможності територіальних громад України в умовах воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7. DOI:<https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-05-01>
2. Васильчук Н. О., Перепелюкова О. В. Сучасні тренди донорської допомоги в Україні в контексті розвитку об'єднаних територіальних громад. *Бізнес Інформ. Економіка. Регіональна економіка*. 2017. № 11. С. 107–111.
3. Is CSR the panacea for SMEs? A study of socially responsible SMEs during economic crisis / S. Magrizos, E. Apospori, M. Carrigan, R. Jones. *European Management Journal*. 2021. Vol. 39. No. 2. P. 291–303.
4. Мороз О. Ю. Територіальна громада: сутність, становлення і сучасні українські реалії. *Демократичне врядування: електрон. наук. проф. вид.* 2008. Вип. 2. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2008_2/fail/Moroz.pdf (дата звернення: 24.10.2024).
5. Про затвердження Методики формування спроможності територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 8.04.2015 р. №214. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-p#Text>
6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. №333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p#Text>
7. Підтримання темпу процесу децентралізації в Україні. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/>
8. Про місцеве самоврядування в Україні : закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР, ред. від 01.03.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/>
9. Про внесення змін до Бюджетного Кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: закон України від 28.12.2014 р. №79-19 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-19#Text>

10. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких Законодавчих актів України щодо податкової реформи : закон України від 28.12.2014 р. № 71-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/71-19#Text>

11. Онищук І. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2022 рік. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16105>

12. Беновська Л. Я. Територіальна громада як суб'єкт регулювання розвитку територій: теоретичні аспекти. Регіональна економіка. 2018. № 1. С. 30-39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2018_1_5

13. Трусова Н. В., Колокольчикова І. В., Полегенька М. А. Організаційно-економічний механізм розвитку сільських територіальних громад: внутрішня інтеграція та фінансова спроможність. *Ефективна економіка*. 2022. Вип. 2. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5938> (дата звернення: 31.07.2024).

14. Соколова А., Тошнюк А., Мартинюк М. Особливості та завдання механізму забезпечення сталого розвитку сільських територій в умовах децентралізації. *Економічна наука*. 2022. С. 197–201.

15. Коломицева О. В., Кулик Ю. С. Особливості міжрегіональної взаємодії в контексті реалізації міжнародних проектів: монографія. *Global Partnership for Local Sustainable Development: Modern Trends and Best Practices* / ed. by L. O. Petkova, O. Yu. Berezina, Andrzej Kryński. Czestochowa, 2018. Р. 129–138.

16. Сахно Т. А. Економічне забезпечення діяльності об'єднаних територіальних громад. *Бізнес Інформ*. Харків, 2020. Вип. 1. С. 135–142.

17. Керецман Н. І., Пітюлич М. М., Попадинець Н. М. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку територіальних громад регіону. *Регіональна економіка*. 2023. №3. С. 28-39. <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2023-3-3>

18. Жук П. В., Сірик З. О. Інвестиційний потенціал територіальних громад: суть поняття та питання управління. *Регіональна економіка*. 2017. № 2. С. 16-22.

19. Hrynychshyn I., Panukhnyk O., Bil M., Popadynets N., Patytska Kh., Leshchuh I. Scientific-methodical foundations of estimation of territorial communities' endogenous capacity in Ukraine in conditions of decentralization. *Advances in*

Economics, Business and Management Research: Proceedings of the 6th International Conference on Strategies, Models and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM 2019). 2019. Pp. 314-319. DOI: <https://doi.org/10.2991/smtesm-19.2019.61>

20. Назаркевич О. Б., Карп'як М. О., Попадинець Н. М. Інклюзивний розвиток малого підприємництва в сільських територіальних громадах. *Інтернаука. Серія: Економічні науки.* 2019. № 11. С. 125-131. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2019-11-5430>

21. Заблодська І. В., Гречана С. І. Методичне забезпечення формування ідентифікаційного профілю територіальної громади. *Регіональна економіка.* 2021. № 2(100). С. 5-14. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2021-2-1>

22. Voznyak H., Panukhnyk O., Khymych H., Popadynets N. Development of regional economic systems under the impact of financial decentralization: display, challenges and new opportunities. *Advances in Economics, Business and Management Research: Proceedings of the 2019 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System (MDSMES 2019).* 2019. Pp. 121-126. DOI: <https://doi.org/10.2991/mdsmes-19.2019.24>

23. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5.08.2020 р. № 695. Законодавство України: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>

24. Олексюк Г. В., Куйбіда В. С., Лисяк Н. М., Попадинець Н. М. Організація планування розвитку територій у контексті децентралізації державного управління: поєднання інтегрованих, просторових та економічних підходів. *Економіка України.* 2021. № 11. С. 23-38. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.11.023>

25. Реформа децентралізації. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/efektivnevryaduvannya/reforma-decentralizaciyi> (дата звернення: 10.10.2024).

26. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. URL:

https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/593/%D0%9C%D0%BE%D0%BDi%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3__10.09.2020.pdf
(дата звернення: 10.10.2024).

27. Ідентифікація та позиціонування об'єднаних територіальних громад: методичний інструментарій / В. А. Устименко, І. В. Заблудська, С. О. Бурбело та ін. *Економіка та право*. 2019. № 1. С. 44–50.

28. Про вдосконалення податкового законодавства на період воєнного стану: Закон України / Верховна Рада України. 2022. URL: <https://www.rada.gov.ua/print/220869.html> (дата звернення: 01.08.2024).

29. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень: проєкт Закону від 02.06.2021 р. № 5600 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 29.05.2024).

30. Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України»: Закон України від 15.03.2022 р. № 2134-IX. *Бюджетний кодекс України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення: 01.06.2024).

31. Про центральні органи виконавчої влади та Про правовий режим воєнного стану щодо забезпечення керованості державою в умовах воєнного стану: Закон про внесення змін до Законів України від 13.03.2022 р. № 7153. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=73902 (дата звернення: 11.05.2024).

32. Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану. Децентралізація. 2022. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14654> (дата звернення: 12.08.2024).

33. Котов І.В. Теоретичні основи управління сталим розвитком територіальних громад. *Право та державне управління*. 2023. № 3. С. 83–88. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.12>

34. Raszkowski A., Bartniczak B. On the Road to Sustainability: Implementation of the 2030 Agenda Sustainable Development Goals (SDG) in Poland. *Sustainability*. 2019. T. 11. Vol. 366.

35. Крайник О. Державне регулювання сталого розвитку територіальних громад. Економіка та суспільство. 2021. № 24. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-27>

36. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 13. Ст. 91.

36. Попадинець Н.М., Патицька Х.О., Лещух І.В. Сучасні проблеми використання природно-ресурсного потенціалу територіальних громад в Україні в умовах децентралізації. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2019. Вип. 3(137). С. 3–9.

37. Пітюлич М.М., Готра В.В., Чубарь О.Г., Побережник Г.В. Фактори підвищення фінансової спроможності та розвитку територіальних громад в умовах сучасних викликів. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 2. С. 341–346.

38. Міністерства фінансів України. Виконання доходів місцевих бюджетів. URL: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhetyv>

39. Проскура В., Зарічна О., Кашин А. Проектний підхід до управління територіальними громадами в умовах викликів війни. *Сталий розвиток економіки*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-4>

40. Prypkhan I. I., Shchur, R. I. Економічні та конституційно-правові аспекти публічного управління територіальними громадами в умовах воєнного стану. *The Actual Problems of Regional Economy Development*, 2023. 2(19), 280-288. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.2.19.280-288>

41. Березюк Катерина. Бюджети розвитку чи війни: як змінилася фінансова спроможність громад. *Регіони. Аналітика*. 21 лютого 2024. URL: <https://www.chesno.org/post/5880/>

42. Дем'янчук О. І. Вплив децентралізації на управління місцевими бюджетами України. *Економічний вісник Серія фінанси облік оподаткування*. 2017 DOI: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.1.2017.52-58>

43. Дейнеко О. О. Об'єднані територіальні громади як нові локальні спільноти в Україні: Механізми формування соціальної згуртованості. *Вісник*

НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право, 2021. (1(49)). URL: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2021.1\(49\).232644](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2021.1(49).232644)

44. Івасюк І. Об'єднані територіальні громади: Досвід країн Карпатського Єврорегіону. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Політологія. 2024. 1(16). DOI: <https://doi.org/10.32782/2312-1815/2024-2-3>

45. Туліка С. К., Торбич А. В., Продеус О. В., Івачевський А. М., Стасюк П. В., Гарбуз М. О. Державний фінансовий контроль об'єднаних територіальних громад. Академічні візії. 2024. (28). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/910>

46. Євтушенко А., Лушахіна, Т. Об'єднані територіальні громади Миколаївської області в умовах децентралізації: індикатори ефективності. Вісник Українсько-туркменського культурно-освітнього центру. 2021. 114. DOI: <https://doi.org/10.34132/pard2020.08.03>

47. Урядовий портал. Реформа децентралізації. URL: <https://www.kmu.gov.ua/reformi/efektivne-vryaduvannya/reforma-decentralizaciyi>

48. Гарус А., Нів'євський О. У єдності – сила. Вплив реформи децентралізації на місцеві бюджети в Україні. URL: <https://voxukraine.org/u-yednosti-sila-vpliv-reformi-detsentralizatsiyi-na-mistsevi-byudzheti-v-ukrayini>

49. Готра В. В., Ковач А. Я. Вплив процесу децентралізації на розвиток сільських територій. Науковий вісник Ужгородського університету Серія «Економіка». 2021. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2021.1\(57\).30-37](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2021.1(57).30-37)

50. Корбутяк А. Г., Сокровольська Н. Я. Фінансування повноважень органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації. Ефективна економіка. 2018. Вип. 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/104.pdf (дата звернення: 07.08.2024).

51. Conceptual foundations of evaluation and forecasting of innovative development of regions / K. Boiarynova, O. Popelo, S. Tulchynska et al. *Periodica Polytechnica Social and Management Sciences*. 2022. Vol. 30 (2). P. 164–174. DOI: <https://doi.org/10.3311/PPso.18530>.

52. Проданова Л. В., Котляревський О. В. Мотиваційний механізм розвитку підприємницької діяльності в економіці України: монографія / Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: Видавець Пономаренко Р.В., 2019. 240 с.

53. Індустріальні парки: досвід Прикарпаття, переваги і недоліки нових пільг для учасників парків. *Суспільне України*. 2022.

54. Ляшенко В. І., Ляшенко А. Ю. Зарубіжний досвід надання митних пільг підприємствам-учасникам індустріальних парків: висновки для України. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 1 (55). С. 57–68.

55. Плахотнік О. О., Поліщук В. Ю. Зарубіжний досвід функціонування індустріальних парків. *Trends in the Development of Science and Practice: the XV Int. Sci. Conf. Madrid, Spain*. Р. 97–99.

56. Український фонд стартапів запускає програму грантової підтримки проєктів подвійного призначення. *Ліга-Закон*: веб-сайт. 2022. URL: https://biz.ligazakon.net/news/211737_ukranskiy-fond-startapv-zapuska-programu-grantovo-pdtrimki-proktv-podvynogo-priznachennya (дата звернення: 01.08.2024).